

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 481. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm11425/facsimile.pdf (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

var soldat i Kampen, eller havdemisset sine Bænde, men, naagt man kunde stilles til at ønske det, gjør man det dog ikke, thi naar man har mindste Formodning om, hvad Følgen havde blevet, hvis Russerne havde beholdt Preussen, maa man vel dæmpe Fristelsen, især naar man tillige koster et Blit paa Joseph den Anden, og tænker sig ham, uden den preussiske Modvægt. Havde ogsaa den Strøm der nu kom til at udgaar fra Berlin, ladet sig stemme i sit Løb, da vilde herved det franske Skybrud, i Revolutionen, kun blevet des grueligere, og Udslæggelsen var da vel blevet grændseløs.

Dog, det Virkelige, ei det blot Tænkelige tilhører Historien, nu ledte det, at Alles Dine kom til at vogte paa Berlin, og bid maae vi da ogsaa stirre med de Bogtårde og Sangerne i Nord-Lydsland, for at see, man kan ikke sige, hvilken Land, men hvilken Fornuft der nu kom til Orde og til Væ.

At en Tid, der ansaae Friederich den Anden for et Konge-Mynster, havde en ganske anden Maalestok for Høihed og Sandhed, end man siden Reformationen pleiede at anvende, ja, end man siden det hebenste Roms Dage havde erkjendt, det er unægteligt. Mynsteret paa en Christen Konge maatte aabenbar sætte sin Væ i at være sit Folks Fader og Kirkens Pleiefader, men nu er det vist, at Friederich vilde kun være sin egen Størheds, og i det Høieste sine Soldaters Fader, medens han paa det Omhyggeligste

Grundtvig, N. F. S.

H h

skildte sig fra sit Folk, og vurderede det kun efter Hæren og Skatten det kunde yde; og at han ansaae Kirken kun for et nødvendigt Døde, man for hines Skyld maatte taale, men aldrig kunde noksom hade og spotte, det har han ikke blot udtrykkelig sagt, men aabenbar vist. Krigshæren og Skatkammeret vare, efter hans Mening, de tvende Klass-Skuldre, hvorpaa Stats-Himmelen, med samt dens Gud, uvolkelig hvilede, og at forvandle hele Jesphæren til en Machine, hvori Folket var Bommen, Embeds-Mændene blinde Hjul, og han selv Hæren, det ansaae han for Hviden af Statskonst. Naade var i hans Dine enten et Brud paa Retfærdighed, som maatte afflyses, eller Gunst og Gave som man maatte forbeholde sine Undlinget, og Retfærdighed var i hans Moral Alt hvad han syntes var til Statens Lære, det vil sige: forstærkede Hæren og berigede Skat-Kammeret, uden at stoppe Indrægteskilderne, eller frembringe Dyrer. Saaledes kaldte han det retfærdigt, ved Indførelsen af den ny Lovbog, at affædige uden Videre alle dem der vare for gamle til at lære den, eller ansaaes for ubdygtige til at anvende den, og det stemmede ganske med hans Stats-Konst; thi naar de drøbløse, ubrugbare Mennesker nu døde lidt snarere, vandt Staten Stilling paa Stilling. Vibenfædeligheden kaldt det ham ikke ind at betordre; thi den tybste foragtede han som Styfgods og Ordskram, og den franske var han slog

Grundtvig, N. F. S.

nok til at see, gjorde Folkene alt for floge til at ville være, hvad den dog lærde alle Mennesker være: blotte Maskiner, Bøger var ham derfor en Slags Overdaadigheds-Våbne, som det var fordelagtigere at forskrive fra Frankrig for sin egen og sine gode Venners Mund, end at lade fabrikere hjemme, især da han høerken tiltrøede den tybste Pøbel Besnæmhed eller Leifindighed nok til at blive virkelige Franskmænd. Skole-Væsenet laae ham da heller ikke synderlig paa Hjerte; thi at arbejde og lystre ansaae han for Folkets bedste Lærdom, det Første skulde Skatteskræveren, og det Sidste Erercer-skolen lære dem, og det var saare naturligt, at han sandt sine Ulagssoldater (Invalides) som desuden ellers maatte sulde til Statens Læge, fortrefelig skikkede til Landsby-Skole-mestere.

Naar nu denne Skildring, hvortil man kan finde alle Trækkene i hans Lovtaler og hans egne Skrifter, er sand, da maa man vel forundret spørge, hvad det var man prisste ham for, hvorefter det var mueligt, at han, midt under Kaas det paa Folke-Frihed, og Menneske-Adel, Dybdragelse, Oplysning og Videnskabetighed, kunde forgubes? Det nemmeste og bedste Svær er vist nok det: fordi han selv raadde med, ja angav for en stor Deel Tønden, og fordi Skindet altid maa bedrage dem, der kun elske Skindet. Med andre Ord: Friederich var det levende Udtryk for

h 2

